

De Primariis Meteororum Principiis.

5

ferioribus deriuatam sive exhalatam, ab actione cælesti subtiliatam, & ad aliquod trium aeris interstitorum sublimatam. Qui vero fumum generalem posuerunt huiusmodi impressionum materiam, eum ex aqua vel terra orientem fecerunt, atque ob hanc causam fumum duplēm finixerunt, Vaporem scilicet & Exhalationem: quorum illum fumum calidum & humidum, aquaticum, non inflammabilem, ex terra & aqua ortum dixerunt: hunc fumum calidum & siccum, terrestrem, inflammabilem, & à terra euocatum. Causas igitur materiales remotas terram dixerunt & aquam, vaporem vero & exhalationem propinquas.

At vero ut ad philosophorum de causis meteororum efficientibus sententias perueniamus, inueniemus etiam inter eas discrepantiam haud exiguum: cum eorum nonnulli efficientes impressionum causas calorem & frigus esse sint opinati; atque huiusmodi calorem efficerint duplēm, loci videlicet & solis, atque iterum solis calorem euocantem distinxerint in illum, qui euocat & eleuat fumos de terra vel aqua extractos; vel adurentem, qui adurit fumos, secundum directionem vel indirectionem radiorum solarium eleuatos. Etiam frigus duplicitis conditionis effinxerunt, videlicet loci & externum: atque iterum externum fecerunt constringens & prohibens: constringens dicunt illi poros terræ, & superficiem, quæ constringit, ne radij solares è longo accedentes possint fumos extrahere, atque hanc assentient esse rationem, cur pauca sint meteora ignita hyemali tempore; at vero aquaticorum (qualia sunt pluiae & niues) plura & copiosiora. Alii nullam de frigore mentionem facientes, cœlum, lumen solis, & stellarum reliquarum & præcipue occultas planetarum influentias meteororum causas efficientes posuerunt, hocque secundum varios ipsorum titus, habitudines, & coniunctiones, impressiones diuersas, atque differentes more occulto proferentes. Quidam abditam aeris caliditatem cum illa cælesti coadiutorem ad huiusmodi mista imperfecta producenda supposuerunt, atque ita varii varias meteororum causas effectrices secundum ipsorum phantasias differentes produxerunt, quorum omnium sententias suo loco ad examen Lydium seu igneam probationem, diuino numine assistente, proferemus.

Causam impressionum harum formalem, mediante qua aliae atque aliæ figuris diuersis ornantur, pro diuersitate loci, motus materiæ atque caloris efficientis variam agnouerunt.

In ipsorum etiam de finali meteororum causa sententiis admodum sunt anxi & incerti in Philosophia naturali versati. Tamen eorum omnes ab euentu & experientia docti, duplēm agnoscent meteororum in natura effectum, videlicet bonum & salutarem, & malum atque insalubrem. Nam observatione didicerunt, finalem horum effectum ad animantium Plantarum atque aliorum corporum salutem vniuersalem, ac etiam cuiuslibet particularis commoditatem rendere, & se expertos esse fatentur, vnumquodque eorum suam virtutem manifestam & occultam habere, vt pluiarum officium terram irrigare atque pinguefacere, Cometarum corruptos atque venenosos aeris fumos absumere &c. Quod etiam pessimos & lugubres nonnunquam sortiantur effectus, nos docent non modo Astrologorum peritiores, sed & in philosophiæ vulgaris cæno immersi: ut pote quos praxis quotidiana instruxit, quam graues inundationes à pluviis immoderatis sint productæ, quantumque terrorem belli, famis atque pestis portendat Cometa, quod etiam de cæteris meteoris tam aquosis quam ignitis, secundum suæ molis & qualitatis dispositionem, dijudicandum erit. Imo vero, teste Ptolemæo, meteora obscuriores habent significationes, cum ad mundi inferioris & creaturarum eiusdem beneficium tum maleficium, quam ipse stellæ, quas nihilominus ab hominibus prudentia præditis aliquo modo sobrie animaduerti & iudicari posse satetur.

Huiusmodi ergo sunt Philosophorum, tam antiquiorum quam recentiorum, de generali Meteororum Esse & existentia opiniones, quas quidem si cum sacræ paginæ sensu diligenti observatione comparauerimus, clare percipiemus, seu in publicum facillime producetur, an aliqua sit inter ipsam & illas relatio necne? nam quicquid à fonte totius veritatis dissonare videtur, falsum est atq; præstigiosum.

C A P. II.

De Naturæ principiis in genere, secundum institutum nostrum.

Rerum naturalium principia in genera duo sunt diuisa, in simplicia nempe & mixta, iterumque simplicia in substantialia atque accidentalia partimur. Ea vero substantialia appellamus, quæ per se subsistunt, accidentalia vero qualitates dicimus, quarum essentia est, substantiæ alicui inesse. Quæ autem substantialia sunt, ea vel facimus absolute simplicia, vel comparate simplicia, hoc est, quæ immediate à simplicibus oriuntur; substantialia autem absolute simplicia immediate in creationis initio à potentia diuina effluxerunt, vt lux & aquæ è tenebris. At vero simplicia à simplicibus orta dicuntur elementa quæ notione magis generali ad simplicium imitatione tria tantummodo statuimus: videlicet ignem à luce, sphærā humilitatis ab aqua, atque terram à tenebris. Simplicia au-

A 3

tem